

Duurzame voedselproductie op een rijke Noordzee

Op 13 mei 2022 togen ruim 120 leden van de Community of Practice voor de Noordzee (CoP) naar de Campus@Sea in Scheveningen. Daar was er een bijeenkomst met als titel ‘Duurzame voedselproductie op een rijke Noordzee.’ Een illustratieve quote van een deelnemer:

“Op Urk heet duurzaamheid gewoon rentmeesterschap. De mens is immers onderdeel van de natuur.”

De dag blijkt illustratief voor de nieuwe fase waarin de CoP zich nu bevindt. Programmamanager Nico Buytendijk (RVO) vertelt er meer over. “De Community of Practice voor de Noordzee (CoP) gaat over de uitvoering van de Duurzame Blauwe Economie, onderdeel van het programma Noordzee 2022-2027, en de praktische realisatie van het Noordzeebeleid. Daarvoor hebben de verschillende gebruikers van de Noordzee elkaar hard nodig, want de ruimte is beperkt.

De CoP faciliteert het proces om te komen tot verduurzaming van de economische activiteiten op zee. Actuele thema's die onder de vlag van de Duurzame Blauwe Economie voor deze bijeenkomst op de agenda staan, zijn de ontwikkeling van een natuur-inclusief maripark op de Noordzee en de realisatie van innovaties in de visserij. Deze onderwerpen kwamen aan bod tijdens de bijeenkomst op 13 mei 2022, maar daar bleef het niet bij.”

Blij met de visserij

Nico Buytendijk en CoP-collega Nathalie Scheidegger (LNV) organiseerden samen met het CoP-team de dag. Hij vertelt: “Het ging over duurzaam ondernemen op de Noordzee. Voor het eerst was er tijdens deze CoP ook duidelijk een podium voor de visserij. Die sector heeft het nu heel moeilijk, en wil graag innoveren. Door aan

te sluiten bij ons lerende netwerk van de CoP ontstaan er daarvoor nieuwe kansen. We zijn dus erg blij met de hoge opkomst uit de visserijsector. Nu is het zaak om de samenwerking verder van de grond te krijgen.”

Snapshot van het programma

Eerst een terugblik op de bijeenkomst zelf. Dagvoorzitter Jan Peter Oelen (RVO) loodste de deelnemers vlotjes door het dagprogramma. Dat programma ging in op zowel het Noordzeebeleid als op de activiteiten van ondernemers op zee. Van de bijeenkomst is een videoverslag gemaakt: [klik hier](#).

Het beleid werd toegelicht door Lieke Berkenbosch (LNV). Ze presenteerde de beleidsvisie op duurzame productie en natuur op zee. “Er is een concreter perspectief nodig voor de voedselwinning op zee, zodat we ook in de toekomst kunnen blijven oogsten. Dat is een uitdaging. De vraag is wat je echt nodig hebt om je eigen regio van voedsel te kunnen voorzien? Die vraag is nieuw. Tot nu toe is nog nooit op die manier naar voedselwinning gekeken.”

Vanuit de ondernemers sprak Jacob van Urk van VisNed/PO Urk als belangenbehartiger van de kottervisserij. Hij verklaarde: “We zijn als mensen een onderdeel van de natuur, we staan er niet

boven. Op Urk heet duurzaamheid dan ook rentmeesterschap. Dat betekent dat je gebruik mag maken van de Noordzee, maar dat de situatie niet slechter wordt door het gebruik.”

Ook Eric Roeleveld van het internationale Visserijbedrijf Cornelis Vrolijk gaf een presentatie, maar dan over het toekomstige vissen op de oceaan. Het bedrijf vist buiten de Europese wateren en werkt daarbij met vriestrawlers. “We zoeken naar manieren om de selectiviteit te verhogen, en het brandstofgebruik en de CO₂-uitstoot te verminderen.”

De Duurzame Blauwe Economie

Het CoP-team was erg blij dat ook de diepzeevisserij een verhaal hield tijdens de bijeenkomst. Adviseur ‘CoP Noordzee’ Laura Willemsen (RVO) zegt: “De CoP ondersteunt de uitvoering van al het Noordzeebeleid dat raakt aan de Duurzame Blauwe Economie. Naast nieuwe initiatieven in en rond offshore windparken, gaat het ook over andere economische activiteiten, zoals zandwinning, containerscheepvaart, en (diepzee)visserij. Ook die sectoren zijn bezig met duurzaamheid. Door zulke verschillende sectoren bij elkaar te brengen kan er kruisbestuiving van ideeën plaatsvinden.”

In de wandelgangen: vissen naar data

Een concreet voorbeeld daarvan komt van een van de CoP-deelnemers, Arie Mol (RVO). Hij vertelt over een mogelijk nieuwe samenwerkingsvorm: “Tijdens de bijeenkomst van 13 mei trof het bedrijf Smart Atlantis, dat in opdracht van Rijkswaterstaat onderzoek doet naar de digitalisering van de Noordzee, een aantal vissers dat zich bezighoudt met het verzamelen van digitale data op zee. Dan kan 1 plus 1 zomaar 3 worden.”

Arie licht toe: “Op diverse schepen in Nederland en België is een grote hoeveelheid sensoren geplaatst, die alle mogelijke data verzamelen. Denk aan waterdiepte, zoutgehalte, temperatuur, windrichting, stroming et cetera. Deze data kunnen door de visserij zelf gebruikt worden (voor machine learning), maar kunnen ook ter beschikking worden gesteld aan derden, waaronder Rijkswaterstaat. De eerste gesprekken tussen beide partijen zijn als zeer positief ervaren, en krijgen zeker een vervolg onder meer met Rijkswaterstaat adviseur Cas Willems van het Offshore Expertise Centrum MIVSP in Stellendam.”

Scale-up fase

Dat partijen elkaar weten te vinden tijdens de CoP is een goed teken, zegt CoP-organisator Nathalie Scheidegger (LNV): “We zijn als CoP in een nieuwe fase beland. Vorig jaar lag de focus van de bijeenkomsten voor een belangrijk deel

op het verzamelen van input voor het programma Noordzee, het beleid. Nu gaat het om de uitvoering van concrete acties. De ideeën uit de CoP zijn immers geland in hoofdstuk 8 van het programma, met als titel Duurzame Blauwe Economie. Een voorbeeld is de roep om grootschalige experimenteerruimte op zee. Die ruimte op zee is bedoeld om scale-up-projecten te kunnen realiseren, als tussenfase tussen een pilotproject en een commercieel bedrijf.”

De experimenteerruimte op zee is een belangrijk gespreksonderwerp binnen de CoP. “We noemen die experimenteerruimte voortaan een natuur-inclusief maripark. Die naam hebben we gekopieerd van de Belgen. Maripark klinkt vriendelijk, en dat past ook goed bij het doel. Het uitgangspunt van de experimenteerruimte is immers dat de economische activiteiten die daar gaan gebeuren, een positieve bijdrage leveren aan de natuur, in plaats van dat ze extra druk op het ecosysteem veroorzaken. Daartoe werken we samen met onder andere het Blauwe Cluster, ondernemers en onderzoeksinstituten.”

Groeiende voedseldiversiteit

Voorbeelden van nieuwe initiatieven die voorzien zijn in een natuur-inclusief maripark, zijn offshore schelpdierkweek, zeewierteelt en passieve visserij. “We zien dat steeds meer partijen klaar zijn voor de stap naar de Noordzee. De schelpdiersector, vooral de mosselkwekers, wil de productie

op de Noordzee opvoeren. Een aantal kwekers gaat aan de slag in de Voordelta, en in windpark Borssele.

Ondertussen zijn de North Sea Farmers bezig om de financiering rond te krijgen voor een scale-up met zeewierteelt op zee. Ze hebben een voorkeur voor locatie Borssele. Last but not least: wetenschappers van de WUR willen onderzoek starten naar passieve visserij in windpark Prinses Amalia en Borssele. Het gaat dan om wetenschappelijk vissen.”

Blauwdruk voor een maripark

Tijdens de CoP-bijeenkomst op 13 mei was het de vraag wat er concreet nodig is om de stap naar de Noordzee daadwerkelijk te kunnen realiseren. Daarover is veel informatie heen en weer gegaan. Nico: “We gaan in ieder geval aan de slag met de ontwikkeling van een blauwdruk voor een natuur-inclusief maripark. Die blauwdruk hebben we nodig om de gewenste scale-ups te kunnen realiseren. Onze ambitie is om de blauwdruk nog dit jaar te realiseren.”

Spin-off

Als spin-off van de bijeenkomst noemt Nico ten slotte nog het document ‘Kansen voor de Noordzee’ dat tijdens de CoP werd uitgereikt aan Gedeputeerde Berend Potjer van de provincie Zuid-Holland. In dat document worden de kansen van innovatieve projecten op de Noordzee geschetst, met daaraan gekoppeld de ambitie van de provincie Zuid-Holland om zulke kansen te kunnen verzilveren.

Dat de CoP zich in een nieuwe fase bevindt, blijkt ten slotte ook uit de slotopmerking van CoP-opdrachtgever Nathalie Scheidegger (LNV): “Het gaat nu echt om versnelde realisatie van beleidsplannen. Na de bijeenkomst van 13 mei was er op 17 juni opnieuw een CoP bijeenkomst, deze keer met een internationaal karakter. Die bijeenkomst hadden we samen met MARIN en TKI WoZ georganiseerd tijdens de Blue Week op de SS Rotterdam.

Op 8 september organiseren we samen met Erwin Coolen van de Rijke Noordzee en Pim Visser van het Blueport Centre, de Offshore Experience in Den Helder. We hebben elkaar hard nodig, en we blijven inzetten op publiek-private samenwerking.”

Presentatie van Eric Roeleveld van het internationale Visserijbedrijf Cornelis Vrolijk.

“Er is een concreter perspectief nodig voor de voedselwinning op zee, zodat we ook in de toekomst kunnen blijven oogsten. Dat is een uitdaging. De vraag is wat je echt nodig hebt om je eigen regio van voedsel te kunnen voorzien? Die vraag is nieuw.”